

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

בפני כבוד השופט אמיר ויצנבליט

התובע פלוני

נגד

הנתבעים
1. פלוני
2. פלוני (קטין)
3. פלונית

פסק דין

1. סכסוך מצער בין שני אבות, שמקורו בהתכתבות מצערת עוד יותר בין שני בניהם.
2. התובע הוא אב לילד בכיתה ז'. בן התובע לומד בכיתה יחד עם הנתבע 2. הנתבעים 1 ו-3 הם הוריו של הנתבע 2.
3. שני הבנים (בן התובע והנתבע 2), יחד עם נערים נוספים, היו חברים בקבוצת סקייפ. בתחילת ההתכתבות בקבוצה מיום 26.6.2016, כפי שזו הוגשה לעיון בית המשפט, ביקש הנתבע 2 לקדם אותו למעמד של אחד ממנהלי הקבוצה (ההתכתבות צורפה כנספח 1 לכתב ההגנה). בלשון הנתבע 2: "מישהו יכול לקדם אותי, לעשות לי promote... בבקשה". נער אחר החבר בקבוצה התנגד והשיב "אתה לא תהיה פה מנהל אף פעם". הנתבע 2 הליך כי בן התובע מנהל בקבוצה וכי צריך להיות שוויון בין החברים בה. אז השיב בן התובע לנתבע 2 כי לא יהפכו למנהל בקבוצה, "כי אתה הומו". לאחר מכן הוסיף בן התובע, "אתה פעיל במיטה עם אמא שלך" ו"אתה פעיל בחמש עכשיו לך תתאבד". בהמשך כתב בן התובע לנתבע 2:

"תתאבד"

DO IT

JUST DO IT

DO IT

JUST DO IT

YES

That gr8

"I hope you get cancer and dies from aids
[הטעויות בציטוטים בפסק-הדין הן במקור; אולם חלק מטעויות
ההקלדה יתוקנו בסוגריים מרובעים ככל שאחרת הדבר מקשה על
הקריאה, א.ו.].

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

לכך השיב הנתבע 2, "אוקי אני לא צוחק עם אתה רוצה שאני אתאבד ויראו את זה בסקייפ ואז אתה [ת]היה מו[א]שם בעידוד למוות". בן התובע השיב לכך: "Yes". אז כתב הנתבע 2, "ואני בשירותים עם סכין כי כולם אומרים ל[ני] להתאבד". הנתבע 2 הוסיף, "אני פוחד עם כולם אומרים לי להת[אבד] אולי כד[א]י ל[ני]". לאחר מכן שלח הנתבע 2 לחבריו תמונה שבה הוא מצלם עצמו במראה מחזיק סכין. על-פי ההתכתבות שהמשיכה בקבוצת הסקייפ ושהובאה בכתב ההגנה, צילום זה נעשה על-ידי הנתבע 2 על מנת לזעזע את חבריו ולהפחידם כי הוא עלול לממש את הפצרותיהם שישלח יד בנפשו.

לשלמות התמונה יצוין כי חבר אחד בקבוצה, צדיק בקבוצת סקייפ מסדום, גער מפעם לפעם בבן התובע ובחבריו הנוסף על התבטאויותיהם כלפי הנתבע 2. ומה השיבו לו אלו? "סתום תפה".

4. אלא שההתכתבות לא נעצרה בקבוצת הסקייפ, ונעשתה גם בוואטסאפ (כנראה במסגרת קבוצה שבה מספר חברים). וכך כתב בן התובע לנתבע 2 בוואטסאפ:

הודעה 1:	הודעה 2:
"[שמו של הנתבע 2]	"[שמו של הנתבע 2]
תתאבד	תתאבד
לחץ חברתי	תתאבד
לחץ חברתי	תתאבד
לחץ חברתי	תתאבד
לחץ חברתי	[שמו של הנתבע 2]
לחץ חברתי	יהומון
לחץ חברתי	תתאבד
לחץ חברתי	יהומון
לחץ חברתי	תתאבד
לחץ חברתי	כבר[]
לחץ חברתי	כבר
לחץ חברתי	אף אחד לא אוהב אותך

5. עוד יצוין כי במספר מצומצם יותר של מקרים גם הנתבע 2 שלח בוואטסאפ הודעות פוגעניות. פעם אחת כתב, כנראה לבן התובע, "תתאבד", ופעם נוספת "אני לא צוחק תתאבד". לכתב התביעה צורפה הודעה נוספת שנטען לגביה שהיא נשלחה מאת הנתבע 2, ובה נרשם כלפי בן התובע: "אתה ילד שמן חסר חברים שאף אחד לא אוהב פשוט תתאבד". מהחומרים שבפניי אין זה ברור האם הנתבע 2 כתב דברים אלו לפני או אחרי ההודעות הפוגעניות כלפיו בסקייפ ובוואטסאפ. עוד יצוין כי הודעה האחרונה שצוטטה לעיל צורפה לכתב התביעה במבודד ולא כחלק משיחה, כך שלא ניתן לדעת אם אומנם מדובר בדברים שכתב הנתבע 2. בדיון שאל בית המשפט את הצדדים אם יש בידיהם להציג

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

את ההתכתבויות במלואן כדי שניתן יהיה לדעת בבירור את סדר הדברים ולאמתם, אולם בעלי הדין השיבו לכך בשלילה.

6. ועתה לאבות. כעולה מהמסמכים שצורפו לכתבי הטענות, בתחילה פנה הנתבע 1 (אביו של הנתבע 2) לתובע בהודעת וואטסאפ. הנתבע 1 צירף להודעותיו צילומי מסך של ההודעות ששלח בנו של התובע, והוסיף: "אבקש לדעת מה אתה עושה בנדון... אשמח לשוחח" (הודעה מיום 26.6.2016; נספח 2 לכתב ההגנה). משלא השיב התובע להודעות אלו, פנה הנתבע 1 לתובע באמצעות שלוש דרכי התקשרות נוספות: הודעת דוא"ל, הודעה פרטית בפייסבוק ומסרון SMS (נספחים 3-5 לכתב ההגנה). גם לכל אלו התובע לא השיב.

7. משלא השיב התובע לפנייתו של הנתבע 1, הלך הנתבע 1 ופרסם פוסט בפייסבוק, בתפוצה ציבורית ("public"). פוסט זה פורסם כנראה ביום 28.6.2016. וכך כתב הנתבע 1 (נספח 3 לכתב התביעה):

"טוב, הנה משהו לחשוב עליו.
ילד בכיתה של [שם הנתבע 2] הבן שלי החליט להטריד אותו ברשת, אם אתם לא יודעים מה זה בריונות רשת – רצ"ב לינק לויקיפדיה (ותוכלו לראות גם כי הדוגמה שהם נותנים שם קרובה באופן מזעזע להודעות שהבן שלי קיבל).
[לינק לויקיפדיה]
הפנינים של הגאון הקטן מצורפים לפוסט הזה.
הבעיה שלי היא לא עם הילד. הבעיה שלי היא עם ההורים שמאפשרים את זה מלכתחילה, ועוד יותר חמור מזה, משתפים עם זה פעולה בזה שהם מתעלמים מכך.
פניתי לאב בכמה ערוצים – ווצאפ, סמס, מיילים, פייסבוק וסקייפ. התקשרתי לאחר מכן כדי לוודא שהוא קיבל את ההודעה שלי. כל מה שביקשתי בהודעות זה לדעת מה הוא עושה בנידון.
כנראה שהוא בוחר לא לעשות דבר מכיוון שהוא לא ענה לאף הודעה, ואחרי שהוא חצי-סינן את הטלפון הראשון שלי (אחרי שהזדהתי, באופן מוזר התחילו בעיות בקו והוא לא שמע אותי), הוא סינן את חמשת הטלפונים לאחר מכן שבוצעו בשעות שונות (ע"ע שני צילצולים וניתוק...).

מי שמכיר, מוזמן ליידע את הילדים שלו, ואת עצמו (וחברים, מכרים, משפחה...) להיזהר, שכן אם זו ההתנהגות שמעודדים ילדים, אני רק יכול לדמיין איזו התנהגות האב מפגין.

האב הנדון הוא [שמו המלא של התובע].
הטלפון שלו הוא [מספר טלפון].
פייסבוק: [לינק לפרופיל הפייסבוק של התובע]
סקייפ: [שם המשתמש של התובע]

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

החברה שבה הוא עובד : [לינק לאתר האינטרנט של מקום עבודתו של התובע]
[השמטת פרטים מזהים מן הציטוט נעשתה בסוגריים מרובעים, א.ו.].

לפוסט צורפו צילומי מסך של הודעות ששלח בן התובע לנתבע 2.

8. לאחר פרסום פוסט זה בפייסבוק נשלחו מכתבים בין באי-כוחם של התובע והנתבע 1, שבהם דרש התובע, בין היתר, כי הפוסט יוסר. התובע גם השיב לנתבע 1 באמצעות הוואטסאפ באומרו לנתבע 1 כי עליו להעביר כל פנייה מצידו לעורכת-דינו. לאחר מכן פרסם הנתבע 1 פוסט נוסף בפייסבוק, שוב בתפוצה ציבורית, כדלקמן (נספח 3 לכתב התביעה, להבנת הפוסט פורסם ביום 5.7.2016):

"ולזה אני כבר קורא בריונות לשמה.
במקום להתמודד עם הבעיה בצורה פשוטה וישירה, הבריון האב
הבריון [כך במקור, א.ו.] מכשיר את בריונות בנו, ומסתתר מאחורי
עורכי דין.
הצד החיובי (תמיד צריך לחפש צד חיובי) – הוא ענה לי סוף סוף
באופן ישיר בווצאפ!"

לפוסט זה צורף צילום מסך של התכתבות התובע והנתבע 1 בוואטסאפ.

9. שני הפוסטים שפרסם הנתבע 1 בפייסבוק זכו לשיתופים וכן לתגובות רבות. הנתבע 1 לקח חלק בתגובות אלו גם כן. באחת התגובות אמר הנתבע 1 לגבי התובע כי "he is justifying and legitimizing said violence". בתגובה אחרת ציין הנתבע 1 שתי כתובות דוא"ל של התובע. כשמישהו הגיב לאחד הפוסטים ורשם: "יש לי חברים מש[ו]תפים איתו רוצה שאפעיל לחץ?", השיב הנתבע 1, "אשמח". חלק מהמגיבים השיבו שהם ישתפו את הפוסט עם חברים משותפים שלהם ושל התובע. אחד המגיבים צירף לתגובתו צילום מסך של דף הפרופיל של התובע בסקייפ וברשת החברתית גוגל-פלוס. שני הפוסטים בפייסבוק פורסמו על-ידי הנתבע 1 גם בשפה האנגלית.

10. על רקע זה הוגשה התביעה שלפניי. בתביעה מעלה התובע טענות הן באשר להודעות שנשלחו לבנו על-ידי הנתבע 2, הן באשר לפרסומים בפייסבוק שעשה הנתבע 1.

אשר להתכתבות בין הבנים, בכתב התביעה נכתב כי "הנתבע 2 פעל באין מפריע ואף בגיבוי הנתבעים 1 ו-3, על מנת להשפיל ולבזות את בנו של התובע..." (סעיף 6 לכתב התביעה). בכתב התביעה נטען שכתוצאה מההודעות ששלח הנתבע 2, בנו של התובע התבייש לצאת מביתו ונעדר מבית הספר במשך שבוע. עוד נטען בכתב התביעה כי הנתבע 2 פרסם תמונה של עצמו אוחז סכין, "כשעל פניו מבט

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

מאיים, שאינו משתמע לשתי פנים וכוונתו בהקשר זה הייתה ברורה ביחס לבנו של התובע בצירוף איומים כלפי בנו של התובע בנוכחות רבים" (סעיף 8 לכתב התביעה). עוד נטען בתביעה כי בן התובע היה "מטרה ללעג ולבוז בקרב רבים ממכריו ומילדי בית הספר על לא עוול בכפו" (סעיף 41 לכתב התביעה). בתביעה נטען שיש לייחס לנתבעים 1 ו-3 אחריות למעשי הנתבע 2 בתור הוריו.

אשר לפרסומים בפייסבוק שעשה הנתבע 1, הרי שנטען שאלו מהווים לשון הרע לפי חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן – **חוק איסור לשון הרע**). לטענת התובע תוכן הפרסומים היה מבזה, שכן הם הציגו את התובע כאדם אלים ומסוכן המעודד התנהגות בריינית. התובע עמד על כך שהנתבע 1 גם פרסם תרגום של הפוסטים לשפה האנגלית כדי להרחיב את תפוצתם. עוד טען התובע כי הנתבע 1 מחק תגובות לפוסטים שפירסמו מכרים של התובע ואשר תמכו בתובע. כן מצביע התובע על כך שבאחד הפוסטים נכללו פרטי ההתקשרות של התובע ומקום עבודתו, וזאת כדי להעצים את הפגיעה בו.

בכתב התביעה נטען כי נזקי התובע עומדים על סך של 150,000 ש"ח, לא כולל הוצאות שכר-טרח והוצאות משפט. עם זאת התובע צמצם את תביעתו הכספית לגבולות הסמכות של בית המשפט לתביעות קטנות והעמידה על סך של 33,500 ש"ח. בנוסף עתר התובע בכתב התביעה להסרת הפוסטים שפורסמו, להורות לנתבעים לחדול מכל אמירה פוגענית נוספת, ולהורות לנתבעים להתנצל בכתב בפניו וכן לקבוע כי ההתנצלות תשלח להנהלת בית הספר שבו לומדים הבנים.

יצוין כי התובע הגיש תלונה במשטרה נגד הנתבע 1 בשל אותם פוסטים בפייסבוק, ובדיון התברר שהתלונה נסגרה בשל חוסר אשמה (מוצג מ/1).

11. הנתבעים, מנגד, טוענים כי טענות התובע משוללות יסוד. לטענת הנתבעים האמירות הפוגעניות בין הבנים נעשו על-ידי בנו של התובע כלפי הנתבע 2. לטענתם, התובע סילף לחלוטין את ההתכתבות שנערכה בין הבנים. עוד נטען בכתב ההגנה כי התובע התחמק מפניותיו של הנתבע 1 אשר ביקש לשוחח עימו על התנהגות שני הנערים. לטענת הנתבעים, לאחר שלא עלה בידי הנתבע 1 לקבל מענה מן התובע, לא נותרה בידי הנתבע 1 ברירה אלא לערוך פרסום פומבי בנושא, כדי לנסות להשיג את תשומת לב התובע ולהשפיע באופן זה על התנהגותו. הנתבעים טוענים כי הפרסומים שנעשו בפייסבוק הם דבר אמת וכי הם נעשו בתום-לב וללא חריגה ממתחם הסבירות. עוד נטען כי פרטי ההתקשרות של התובע שנכללו בפרסום בפייסבוק הם ממילא פרטים פומביים שניתן לאתרם ברשת האינטרנט בקלות. כן נטען בכתב ההגנה כי חלק מהסעדים הכלולים בכתב התביעה אינם מצויים

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

בסמכותו של בית המשפט לתביעות קטנות. הנתבעים מוסיפים כי אין יסוד לעילה בכתב התביעה המתייחסת להתכתבות בין הבנים, שכן בנו של התובע לא צורף כתובע בעצמו.

12. ביום 5.7.2017 התקיים דיון בתביעה. בפתח הדיון עמד בית המשפט בפני התובע על הקושי הקיים בבירור ההליך כתביעה קטנה, כפי שבחר להגישה. בכלל זאת הסביר בית המשפט היטב לתובע כי הסעדים שאינם כספיים הכלולים בתביעה אינם בסמכותו של בית המשפט לתביעות קטנות. עוד הוסבר לתובע כי קיים קושי בטענות בכתב התביעה העוסקות בפגיעה הנטענת בבן התובע, שכן הבן לא צורף כתובע נוסף בהליך. בנוסף הוסבר היטב לתובע, כי אם ימשיך בבירור תביעתו בבית המשפט לתביעות קטנות, יתכן שלא יוכל הוא לתבוע את יתר הסעדים לאחר מכן בהליך עתידי שכן ככלל על תובע לרכז את מכלול טענותיו להליך אחד.

התובע השיב כי הוא מבין הסברים אלו, וכי חרף האמור הוא מעוניין להמשיך בבירור תביעתו בבית המשפט לתביעות קטנות על מנת לחסוך בעלויות הכרוכות בבירור ההליך בבית משפט שלום. בנוסף הודיע התובע כי הוא מצמצם את תביעתו אך לפרסומים שנעשו בפייסבוק על-ידי הנתבע 1, וכי בעקבות זאת הוא מסכים למחיקת הנתבעים 2 ו-3 מההליך. נוכח עמידתו של התובע על המשך בירור ההליך בבית המשפט לתביעות קטנות, ולאור התרשמותי כי המחלוקות העובדתיות בין בעלי הדין אינן מורכבות, המשיך ההליך להתברר כתביעה קטנה. כן ניתנה במהלך הדיון החלטה כדלקמן: "בהסכמת התובע, הנתבעים 2 ו-3 יימחקו מהתביעה. סוגיית הוצאות המשפט תידון בפסק-הדין הסופי".

בריונות רשת

13. בריונות רשת (cyberbullying) היא תופעה חמורה אשר למרבה הצער שכיחותה הולכת וגדלה בקרב בני נוער. התפשטות התופעה נובעת מן השימוש הגובר של בני נוער במחשבים, ברשת האינטרנט וברשתות חברתיות מקוונות (ראו, הסקירה בלימור עציוני "בריונות במגרש המשחקים המקוון – אחריות ספקיות התוכן ומפעילות האתרים על הנעשה בשטח", **המשפט** יז 463, 464-466 (2013) (להלן – **עציוני**)). כפי שתיארה זו המלומדת עציוני, זהו "מגרש משחקים חדש", אשר "מאפשר לילדינו להכיר, לתקשר, לשחק, ואף לפגוע ולהיפגע" (**שם**, בעמ' 466). על-פי נתונים המובאים על-ידי הארגון Cyberbullying Research Center, בשנת 2016 כ-34% מבני הנוער בארצות-הברית בגילאים 12 עד 17 השיבו שנפלו קורבן לבריונות רשת, לעומת נתון של כ-19% בשנת 2007 (ראו, <https://cyberbullying.org/statistics>). אחד ממאפייניה של בריונות הרשת בין בני נוער הוא שזו אינה פוסקת בתום שעות הלימודים. בעוד שנער הנופל קורבן לבריונות פיזית בבית הספר מוצא בסופו של

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

כל יום מקלט בביתו, הרי שבריונות הרשת חודרת למרחב האינטימי של הנער ורודפת אותו בכל מקום ובכל שעה (ראו, Justin W. Patchin, Sameer Hinduja "Bullies Move Beyond the Schoolyard – A Preliminary Look at Cyberbullying", (2006) YOUTH VIOLENCE AND JUVENILE JUSTICE 148; Robert S. Tokunaga, "Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization", 26 COMPUTERS IN HUMAN BEHAVIOR 277, 279 (2010) ; **עציוני**, בעמ' 475). יפים לענייננו הדברים שנאמרו בבש"פ 2065/13 **פלוני נ' מדינת ישראל**, פסקה 4 (22.3.2013):

"האינטרנט אינו מרחב וירטואלי-סטרילי כלל וכלל. האינטרנט חודר לחיים האמיתיים, ומציב סכנות של ממש בתחומים ובדרכים לא שיערו ראשונים. מעשים מגונים של פעם, שהיו כרוכים במגע פיזי עם נפגע העבירה, נתחלפו להם בסוגים שונים של מעשים בשלט-רחוק. החסות של האנונימיות הלכאורית והריחוק מהיושב בצדו השני של המחשב, משחררים חסמים ועכבות, ואנשים נורמטיביים כלפי חוץ, שולחים ידם במעשים שלא היו מעיזים לעשות בעולם שמחוץ למרחב האינטרנטי... בעבר, יכול היה ההורה לשמור על ילדו שלא יסתובב במקומות מסוכנים או בשעות מסוכנות. לא כך ההורה של היום, המתקשה להגן על ילדיו מהסיבה הפשוטה שהסכנה אורבת לקטין בחדרו-שלו, מאחורי הדלת הסגורה".

וכפי שנאמר בבית המשפט העליון, "בכוחה של הוירטואליה להשפיל אדם ולבזותו עד עפר" (בג"ץ 5185/13 **פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים**, פסקה מ' לפסק-דינו של השופט א' רובינשטיין (28.2.2017)). לדאבון הלב, לעתים הובילה בריונות רשת לאבדות בנפש (ראו, ירון אונגר "הטלת אחריות פלילית או אזרחית על מעשי בריונות ברשת – רקע תיאורטי וסקירה משווה" 9 (הלשכה המשפטית של הכנסת, 5.8.2015); Sameer Hinduja and Justin W. Patchin, "Bullying, Cyberbullying, and Suicide" 14(3) ARCHIVES OF SUICIDE RESEARCH 206 (2010)).

14. המקרה שלפנינו הוא דוגמה חמורה לבריונות רשת בין נערים והמחשה של תוצאותיה האפשריות. גידופים, ביוש מול מכרים, קריאה להתאבדות, הכל מחוץ לשעות הלימודים, עד שבסופו של דבר אווז נער בסכין ומאיים בפני חבריו שיפגע בעצמו. למרבה המזל הדבר פסק בכך, ולא נגרמו פגיעות בגוף ובנפש. לזכות כל ההורים שנכחו בדיון בפניי ייאמר כי הם הסכימו שההתכתבות בין הבנים היא חמורה. שני הצדדים טענו כי נקטו צעדים משמעותיים כלפי בניהם. אולם, לעניות דעתי, אין לך דרך טובה יותר מהעברת מסר חינוכי לבני נוער מאשר דוגמה אישית. אלא שלמרבה הצער, דומני ששני האבות לא נהגו באופן המהווה דוגמה אישית לילדיהם. התובע, מצידו, התעלם מפניותיו

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 16-09-31510 פלוני נ' פלוני

הרבות של הנתבע 1 אשר ביקש ממנו לטפל בהתבטאויות בנו. הנתבע 1, מצידו, ואף שניתן להבין לליבו ולמצוקה שחש באותה עת, למעשה המשיך בקו הפסול של אותם נערים כשפרסם פוסטים מביישים בפייסבוק העולים לכדי עוולה אזרחית (כפי שיפורט בהמשך). טוב היו עושים שני האבות אילו היו באים בדין ודברים זה עם זה מתוך מטרה משותפת, והיא מיגור בריונות הרשת שהייתה בקרב בניהם.

15. בנסיבות אלו סברתי, ואף שיתפתי את דעתי עם בעלי הדין בתום הדיון, שהטיפול הנכון במצב שנוצר אינו במישור המשפטי כי אם במישור החינוכי. דעתי הייתה, כי נכון היו עושים ההורים אילו העבירו לילדיהם מסר חינוכי, והוא מסר של פיוס, פשרה ושלוש. גם סברתי שמנקודת מבטם של הבנים, העובדה כי אב אחד של תלמיד בכיתה תובע תלמיד אחר ואת אביו אינה "בריאה" ליחסים בין הנערים בבית הספר. על כן הצעתי בתום הדיון כי ההליך יסתיים בהסכמה, כך שלא ייפסק פיצוי לטובת התובע, והפוסטים שפורסמו על-ידי הנתבע 1 יוסרו. אולם המלצתי לא התקבלה על-ידי התובע. על כן, אין לי אלא להכריע במחלוקת בין הצדדים באמצעות הכלים העומדים לרשותי, ואלו הם כלים משפטיים.

הכרעה

16. כאמור, התובע צמצם את תביעתו לפוסטים שפרסם הנתבע 1 בפייסבוק, ויתר על הטענות העוסקות בהודעות ששלח הנתבע 2 לבנו, וכתוצאה מכך הסכים למחיקת הנתבעים 2 ו-3 (הבן ואימו). עם זאת, מוצא אני לנכון להתייחס בקצרה לטענות התובע בעניין ההתכתבות בין שני הבנים. זאת, שכן לדבר השלכה על הדיון בטענות התובע בקשר לפרסומים לגביו שלטענתו הם לשון הרע. כך, לטענות התובע בקשר להתכתבות בין הבנים השלכה על מהימנות התובע וכן על טענת הנתבע 1 להגנות על-פי חוק לשון הרע. לדבר גם השלכה על שיעור הפיצוי והוצאות המשפט שייפסקו בהליך.

17. התרשמותי היא שטענות התובע בכל הנוגע להתכתבות בין שני הבנים הובאו בכתב התביעה באופן מסולף ביותר. אומנם, במספר מצומצם של מקרים גם הנתבע 2 כשל. עם זאת, כפי שפורט לעיל, מן התמונה בכללותה עולה שהנתבע 2 היה בעיקר הקורבן של בריונות הרשת. התובע התעלם בכתב התביעה מכל אותן תכתובות פוגעניות שעשה בנו במדיות השונות. בנסיבות אלו, ודאי שאין בסיס לטענה שהועלתה בכתב התביעה, שלפיה בן התובע הושפל "על לא עוול בכפיו" (סעיף 41 לכתב התביעה). בניגוד לאמור בכתב התביעה, גם אין מדובר ב"מסכת הכפשות אשר באה מצד הנתבע 2, כלפי בנו של התובע" (סעיף 6 לכתב התביעה), אלא בעיקרו של דבר ההיפך היה הנכון. זאת ועוד, בכתב התביעה מתוארת התמונה ששלח הנתבע 2 כשהוא אווז סכין כתמונת איומים על בן התובע (סעיף 8 לכתב התביעה). אולם אין זה כך, ומדובר בתמונה שצילם הנתבע 2 כמי שמתכוון לפגוע בעצמו, לאור

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

ההפצרות כלפיו שיתאבד שהגיעו מבן התובע. גם הטענה בכתב התביעה שלפיה כתוצאה מההתכתבות "בנו של התובע התבייש לצאת מביתו ואף נעדר מספסל הלימודים משך שבוע ימים" נראית משוללת בסיס לאור ההתכתבויות בכללותן ונוכח העובדה שההתכתבות בין הצדדים הייתה במהלך חופשת הקיץ. ודוק, אין להבין מדבריי שיש להצדיק את המסרונים ששלח הנתבע 2. גם הנתבע 2 כשל, וגם המסרונים ששלח היו פוגעניים. אולם, לא ניתן להתעלם מכך שמהחומרים שבפניי עולה כי הנתבע 2 היה בעיקר בצד המותקף ולא התוקף. המסקנה היא שכתב התביעה מתאר את ההתכתבות בין הבנים באופן מסולף ביותר.

18. נמצא, שבהגשת התביעה נגד הנתבע 2, הנער שהיה בעיקר הקורבן, מצא עצמו על ספסל הנתבעים בתביעה שהוגשה על-ידי אביו של זה שתקף אותו. לא היה לכך מקום. אף לא היה מקום לצרף כנתבעת את הנתבעת 3, אימו של הנתבע 2, שכן העילה היחידה שיוחסה כלפיה נוגעת להתכתבות בין הבנים. יוער כי קודם לדיון הגישו הנתבעים בקשה בכתב שהנתבעים 2 ו-3 יימחקו מהתביעה, אולם התובע עמד על הותרתם בהליך. משכך, יש לחייב את התובע בהוצאות משפט לטובת הנתבעים 2 ו-3. לזכות הנתבע 2 אף יש לפסוק הוצאות משפט משמעותיות. ודוק, כשם שסבר התובע שהנתבע 2 ראוי להיתבע, כך הוא גם ראוי לזכות בהוצאות לטובתו. זאת ועוד, לאופן המסולף והמוטה שבו תוארו העובדות בכתב התביעה בכל הנוגע להתכתבויות בין הבנים השלכה על המהימנות הכללית שיש לייחס לתובע.

19. עתה לפוסטים שפרסם הנתבע 1 ברשת הפייסבוק. פוסטים אלו עולים לכדי לשון הרע. היה בהם כדי להשפיל את התובע ולבזותו (סעיף 1(א) ו-1(ב) לחוק איסור לשון הרע). צירוף פרטי ההתקשרות של התובע לפוסט הראשון תוך הפנייה לאתר האינטרנט של מקום עבודתו, גם עלול היה לפגוע במשלח ידו של התובע (סעיף 1(ג) לחוק). הגם שלטענת הנתבע 1 פרטי ההתקשרות עם התובע הם ממילא פומביים, יש בקיבוצם כדי לפגוע בשמו הטוב של התובע. אף לא התרשמתי שהמטרה העיקרית בפרסום הפוסטים הייתה רק לזכות בתשומת ליבו של התובע. למקרא אותם פוסטים ההתרשמות היא שהם נעשו לשם ביוש (shaming) התובע. הביוש נעשה גם על-ידי ייחוס לתובע תכונות של אב שאינו מחנך את בנו ושאינו אכפתי כלפי גילויי אלימות של בנו. בשני הפוסטים גם מיוחסת לתובע התנהגות אלימה משל עצמו (בפוסט הראשון נכתב: "...אני רק יכול לדמיין איזו התנהגות האב מפגין" ובפוסט השני כונה התובע "בריון"). הפגיעה בכבוד התובע אף הייתה לא מועטה, נוכח השיתופים והתגובות לפוסט. עוצמת הפגיעה בתובע אף נבעה מהעובדה שהפוסטים פורסמו בתפוצה ציבורית, וכן תורגמו לאנגלית. הנתבע 1 גם עודד את אחד המגיבים להפנות את הפרסומים למכרים של התובע. מכאן, כי שני הפוסטים מהווים פרסום לשון הרע.

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

20. לא מצאתי כי עלה בידי הנתבע 1 לשכנע בדבר תחולתה של הגנה בדין לגבי הפרסומים שעשה. הנתבע 1 טוען כי קיימת לו הגנת "אמת דיברתי", וטוען כי הדברים שנכתבו באותם פוסטים הוא אמת (סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע). יש טעם בטענת הנתבע 1 כי האמור בפוסטים משקף אמת. חרף זאת, דעתי היא שהנתבע 1 אינו זכאי להגנת האמת בפרסום. זאת, בשל התנאי הנוסף הנדרש לשם תחולת ההגנה והוא קיומו של "עניין ציבורי" בפרסום. במסגרת הבחינה בדבר קיומו של "עניין ציבורי" יש לאזן בין הערכים והאינטרסים העומדים על הפרק (אורי שנהר **דיני לשון הרע** 227 (1997) (להלן – **שנהר**)). כן יש לשאול האם יש בפרסום תועלת לציבור. כפי שנפסק, "פירסום עשוי להביא תועלת לציבור אם תורם הוא לגיבוש דעתו בעניינים ציבוריים, ואם יש בו כדי לגרום לשיפור אורחות חייו" (ע"א 439/88 **רשם מאגרי מידע נ' ונטורה**, פ"ד מח(3) 826, 808 (1994) (להלן – **עניין ונטורה**)). שילובם של שני תנאים אלו, האמת בפרסום והעניין הציבורי, נועדו להבטיח כי "בפרסום טמון המשקל הסגולי הנחוץ כדי להצדיק את הפגיעה בשם הטוב" (דנ"א 7325/95 **ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס**, פ"ד נב(3) 1, 33 (1998)).

21. כחלק מן הבחינה בדבר קיומו של "עניין ציבורי", יש ליתן משקל ראוי לחשיבות חופש הביטוי במדינה דמוקרטית. לטעמי, אף יש ליתן משקל לכך שכיום, רבים הם המעוניינים להתבטא באמצעות עשיית פרסומים פומביים באופן מקוון, לרבות באמצעות פוסטים המפורסמים בתפוצה רחבה. אכן, יש להכיר בערך הטמון בחרות הפרט בעת המודרנית לפרסם פוסטים ברשתות חברתיות מקוונות כאוות נפשו ובתפוצה ציבורית, וזאת כחלק בלתי נפרד מחופש הביטוי. כפי שנפסק, האינטרנט הוא "אמצעי דמוקרטי מובהק" (רע"א 4447/07 **מור נ' ברק אי.טי.סי.** [1995] **החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ**, פ"ד סג(3) 664, 694 (2010)).

22. אלא שמנגד, יש ליתן את הדעת לכך שהנתבע 1 הביא לידיעת הציבור מקרה פרטי ואישי שלו בינו לבין אדם פרטי אחר (ראו, **שנהר**, בעמ' 228). הנתבע 1 חשף בעיני הכל את מחדלו של התובע בטיפול בהתנהגות בנו. אומנם, לעתים קיים אינטרס ציבורי גם בפרסום עניינים פרטיים הנוגעים לאדם ספציפי (ראו, **עניין ונטורה**, בעמ' 826-827). אולם בנסיבות העניין, באיזון בין האינטרס הציבורי בחרות לפרסם פוסטים ברשתות מקוונות, לבין פרטיותו של התובע שאותו סכסוך אישי ופרטני ואוזלת ידו כלפי בנו לא ייחשפו בפני הכל, דעתי היא שיד התובע על העליונה.

23. זאת ועוד, במסגרת העניין הציבורי הטמון בפרסום יש ליתן את הדעת לאופן שבו נעשה ונוסח הפרסום וכן למידתיותו. הנתבע 1 יכול היה להשיג את המטרה בפרסום באמצעים פוגעניים פחות (ראו, **שנהר**, בעמ' 230-231). כך, למשל, אין קשר ענייני בין תוכן הפרסום לבין צירוף פרטי ההתקשרות המלאים של התובע. גם לא היה טעם רב בתרגום הפוסטים לאנגלית, ונראה שתכליתו

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

העיקרית של התרגום הייתה הרחבת תפוצתם והעצמת הפגיעה בתובע. גם הביטויים שבהם נקט הנתבע 1, כגון, "אני רק יכול לדמיין איזו התנהגות האב מפגין" (בפוסט הראשון), וכינוי התובע "בריון" (בפוסט השני), אינם מידתיים וחסרי עניין ציבורי. מכלול שיקולים זה מוביל למסקנה שאין הנתבע 1 נהנה מהגנת האמת בפרסום הקבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע. יפים דבריו של בית משפט השלום בת"א (שלום חד') 59798-05-15 **ינאי נ' זורסקי**, פסקה 19 (31.5.2016):

"הכללים האוסרים על לשון הרע והליכת רכיל לא נס ליחס, והם שרירים וקיימים גם ברחבי הרשת. חרף הזכות לחופש הדיבור – וחשיבותו של שיח חופשי באינטרנט, ייתכנו מקרים שגם פרסומים באינטרנט, בין אם מפורסמים ברשת החברתית, בין אם כ"פוסט", בין כתגובות, ובין אם בפורומים, יצמיחו עילת תביעה. גם שיח חופשי באינטרנט אמור להיות מרוסן, באופן שלא יפגע בשמו הטוב של אדם. בית המשפט חייב לשים לנגד עיניו לא רק את חופש הביטוי, אלא גם את התופעה השלילית המכונה "שיימינג", שלאחרונה עלתה יותר מפעם אחת לדיון ציבורי. שמו הטוב של אדם הוא עדיין נכס הראוי להגנה, ואין לומר כי קיומה של הרשת החברתית באינטרנט חשוב יותר משמו הטוב של האדם".

24. באותו האופן גם לא עומדת לנתבע 1 הגנת תום-הלב הקבועה בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע (הנתבע 1 טען כי פעל מכוח "חובה מוסרית", סעיף 15(2) לחוק), וזאת שכן הנתבע 1 לא נהג בתום לב. כפי שנפסק, כחלק מבחינת תום-ליבו של המפרסם יש לבחון את לשונו, סגנונו, נוסחו והיקף התפרסותו של הפרסום, כאשר אלה עומדים אל מול העניין שבו הפרסום עוסק (סעיף 16(ב)(3) לחוק איסור לשון הרע; ע"א 809/89 **משעור נ' חביבי**, פ"ד מז(1) 1, 10 (1992); ע"א 5653/98 **פלוס נ' חלוץ**, פ"ד נה(5) 865, 901 (2001)). תוכן וסגנון הפרסומים והיקף תפוצתם שוללים מהנתבע 1 את הגנת תום-הלב. לבסוף, אף לא שוכנעתי כי יש ממש בטענות הגנה נוספות שהעלה הנתבע 1, לפיהן אך הביע דעה בפרסומים האמורים, או כי היה עליו כורח לעשות את הפרסום כדי להפסיק את התנהגות בן התובע. מכאן, שעל הנתבע 1 לפצות את התובע בגין הפרסומים שעשה.

25. אשר לשיעור הפיצוי, יש לקחת בחשבון את הפגיעה בשמו הטוב של התובע. כן יש לקחת בחשבון את התפוצה הרחבה שבה נעשו הפרסומים, ואף את סירובו של הנתבע 1 להסיר את הפרסומים כשנדרש לעשות כן.

אלא שמנגד, התובע לא הוכיח נזק קונקרטי שנגרם לו בשל אותם פרסומים. בדיון טען התובע כי הפרסומים הסבו לו נזק רב עד מאוד במשלח ידו, אולם לא הובאה לכך ראיה. זאת ועוד, כפי שהוסבר לעיל, דרך ניסוחו של כתב התביעה מובילה למסקנה כי יש לייחס לטענותיו של התובע מהימנות ומשקל פחותים. לטעמי, בקביעת שיעור הפיצוי אף יש ליתן משקל למצוקה שחש הנתבע 1

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 31510-09-16 פלוני נ' פלוני

באותה העת ושהובילה אותו לעשיית הפרסומים. מצוקה זו נבעה מכך שהתובע לא השיב לפנייתו של הנתבע 1 באשר להתנהגות בנו של התובע. אילו היה התובע משתף פעולה עם הנתבע 1, ובא איתו בדין ודברים לגבי מה שהתרחש בין הבנים, דומה שכל האסקלציה שאירעה לאחר מכן הייתה נמנעת. כפי שנפסק, בפסיקת גובה הפיצוי אף ניתן להתחשב בהתנהגותו של מושא הפרסום (ראו, רע"א 5022/13 **יצחק נ' דנון תקשורת בע"מ**, פסקה 9 (8.9.2013)). בנוסף, יש לקחת בחשבון את העובדה כי הגם שהפרסומים שנעשו על-ידי הנתבע 1 מהווים לשון הרע, הרי שתוכנם "היבש" הוא למעשה אמת, ופורט בהם מחדלו של התובע בטיפול בהתנהגות בנו, כפי שאכן היה. כן יצוין שלא הוכח שהנתבע 1 מחק תגובות לפוסט שהיו אוהדות כלפי התובע. לטעמי, יש בנסיבות אלו כדי להפחית משיעור הפיצוי באופן משמעותי.

26. בשוקלי את מכלול נתונים אלו, דעתי היא שעל הנתבע 1 לפצות את התובע בסך של 7,500 ש"ח.

27. כאמור, על התובע לשאת בהוצאות משפט כלפי הנתבע 2 והנתבעת 3. אשר לנתבע 2, וכפי שהוסבר, לטעמי על התובע לחוב כלפיו בהוצאות משפט משמעותיות, ואת אלו אני מעמיד על סך של 1,500 ש"ח. לזכות הנתבעת 3 ייפסקו הוצאות משפט בסך 750 ש"ח. ביחסים שבין התובע לבין הנתבע 1 לא ייעשה צו להוצאות לזכות התובע, וזאת לאור הביקורת שיש למתוח על האופן שבו הוגש כתב התביעה על סילוף העובדות שנכלל בו.

28. אשר על כן, התוצאה היא כדלקמן:

- (א) הנתבע 1 ישלם לתובע סך של 7,500 ש"ח.
- (ב) התובע ישלם לנתבע 2 הוצאות משפט בסך 1,500 ש"ח, וישלם לנתבעת 3 הוצאות משפט בסך 750 ש"ח.
- (ג) לא ייפסקו לזכות התובע הוצאות משפט.
- (ד) החיובים האמורים אינם מותלים זה בזה.

הסכומים ישולמו תוך 30 ימים מיום מתן פסק-הדין.

29. כאמור, הוסבר לתובע שמתן סעד בדבר הסרת הפוסטים מן הפייסבוק אינו בסמכותו של בית המשפט לתביעות קטנות. אולם לטעמי וכפי שכבר צוין, העיקר הוא בהעברת מסר מחנך לנערים, כי

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 16-09-31510 פלוני נ' פלוני

"כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים" (בבלי, בבא מציעא נח, ב). על כן, המלצתי לנתבע 1 היא שאותם פוסטים יוסרו.

ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 15 ימים מיום קבלת פסק-הדין.

לאור העובדה שהנתבע 2 ובן התובע הם קטינים ופרסום שמות יתר בעלי הדין עשוי לחשוף את זהותם, **פסק-הדין ניתן לפרסום ללא שמות בעלי הדין.**

ניתן היום, ט"ו אב תשע"ז, 07 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.

אמיר ויצנבליט, שופט